

MİLYAR DOLARLIK İHRACAT KERVANINA ANADOLU'DAN YENİ İLLER KATILDI İhracat haritası değişti, rota Anadolu'ya kaydı

Türkiye'nin son beş yıllık ihracat verileri dış ticarete dengelerin değişmeye başladığını ortaya koydu. 2016-2020 döneminde ihracatı 1 milyar doların üzerinde olan il sayısı 16'da kalırken, 2021-2025 döneminde bu sayı 24'e yükseldi. Marmara Bölgesi liderliğini sürdürürken, İç Anadolu ve Karadeniz bölgeleri ihracat artış hızında öne çıktı. Avrupa'nın yanında Körfez, Afrika, ABD ve Asya pazarlarında sağlanan artışlar, Türkiye'nin üretim ve ihracat tabanının Anadolu'ya yayıldığını gösterdi.

İMAM GÜNEŞ / İSTANBUL

TÜRKİYE'NİN son beş yıllık verileri, ihracatın yalnızca birkaç büyük şehirden değil Anadolu'nun farklı merkezlerinden de büyüdüğünü gösterdi. Veriler, ihracat ekseninin Avrupa'dan Körfez'e, ABD'den Afrika'ya kadar genişlediğini gösterirken, özellikle üretim üslerinin çeşitlenmesi dikkat çekti.

İç Anadolu'nda ihracat ortalaması yüzde 107,2, Karadeniz'de yüzde 111,9, Akdeniz'de ise yüzde 76,3 arttı. İstanbul, Ankara, Bursa, Konya, Gaziantep, Hatay, Adana,

Çorum, Mardin ve Şırnak gibi şehirler farklı pazarlardaki güçlü sıçramalar gerçekleştirdi.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre 2016-2020 döneminde ihracatı 1 milyar doların üzerinde olan il sayısı 16 seviyesindeyken, 2021-2025 döneminde bu sayı 24'e yükseldi. Böylece Türkiye'nin ihracat yükünü taşıyan şehirlerin Anadolu'ya yayıldığı görüldü. Tekirdağ, Çorum, Eskişehir, Samsun, Muğla, Kahramanmaraş, Balıkesir ve Mardin gibi şehirler ilk kez milyar dolar ligine girerek dikkat çekti.

MARMARA LİDERLİĞİNİ KORUDU

Türkiye ihracatının ana merkezi olmayı sürdüren Marmara Bölgesi'nde en güçlü performans yine İstanbul, Bursa, Kocaeli, Sakarya ve Tekirdağ'dan geldi. Bölgenin 5 yıllık ihracat ortalaması 96,8 milyar dolardan 137,7 milyar dolara çıkarak yüzde 42,2 büyüdü. 2016-2020 döneminde 5 olan milyar dolarlık ihracatçı il sayısı da 2021-2025 döneminde 6'ya yükseldi.

Bölge özellikle Fransa, Almanya, ABD, Birleşik Krallık ve İtalya pazarlarında büyük büyüme kaydetti. 2021'e göre Fransa'ya yapılan ihra-

catta yaklaşık 852 milyon dolarlık artış yaşanırken, Almanya'da 786 milyon doları aşan büyüme dikkat çekti. ABD'ye ihracatta 511 milyon doların üzerinde artış görülürken, Birleşik Krallık ve İtalya da Marmara'nın en hızlı büyüyen pazarları arasında yer aldı.

İstanbul, ABD ve Avrupa'ya yüksek teknoloji, hazır giyim, kimya ve mücevher ihracatıyla öne çıkarken, Bursa otomotiv ve tekstilde Avrupa bağlantısını güçlendirdi. Kocaeli sanayi üretimleriyle Almanya ve İtalya pazarlarında büyürken, Sakarya otomotiv ihracatıyla özel-

ARAŞTIRMA - ANALİZ

likle Avrupa hattında dikkat çekici performans sergiledi. Tekirdağ ve Yalova ise sanayi yatırımlarının etkisiyle ihracat tabanını genişletti.

Buna karşın bazı geleneksel pazarlarda gerilemeler de dikkat çekti. Enerji maliyetleri, Avrupa'daki talep daralması ve lojistik baskılar nedeniyle bazı sektörlerde yüzde 10 ila yüzde 25 arasında değişen yavaşlamalar görüldü. Ancak Marmara Bölgesi toplam tabloya bakıldığında Türkiye'nin en güçlü ihracat sürükleyicisi olmayı sürdürdü.

EGE KATMA DEĞERLİ ÜRETİMLE BÜYÜDÜ

Ege Bölgesi'nde İzmir, Manisa, Denizli, Aydın ve Muğla merkezli ihracat performansı dikkat çekti. Bölgenin 5 yıllık ihracat ortalaması 16,4 milyar dolardan 23,9 milyar dolara yükselirken, milyar dolarlık ihracatçı il sayısı 3'ten 4'e çıktı. Muğla'nın milyar dolar ligine yükselmesi bölgedeki üretim çeşitliliğinin güçlendiğini gösterdi.

Bölge özellikle ABD, Rusya Federasyonu, Japonya, Almanya ve İtalya pazarlarında önemli büyüme kaydetti. ABD'ye yapılan ihracatta 30 milyon doların üzerinde artış yaşanırken, Rusya pazarındaki yükseliş dikkat çekici seviyelere ulaştı. Japonya'ya ihracatta yaklaşık 20 milyon dolarlık büyüme görülmesi, yüksek katma değerli üretimin etkisini ortaya koydu.

İzmir; gıda, kimya, makine ve yenilenebilir enerji ekipmanlarında güçlü performans sergilerken, Denizli tekstil ve ev tekstili ürünleriyle Avrupa'da konumunu korudu. Manisa elektronik ve beyaz eşya sanayiiyle ihracatını büyütürken, Aydın ve Muğla tarım, su ürünleri ve doğal taş ihracatıyla öne çıktı.

AKDENİZ'DE YENİ TİCARET HATTI OLUŞTU

Akdeniz Bölgesi'nde Adana, Hatay, Antalya, Mersin ve Kah-

İç Anadolu payını 1,5 puan artırdı, Çorum ihracatta sıçrama yaptı

Türkiye'nin bölgelerinde ihracatta öne çıkan gelişmeler şöyle oldu:

Marmara Bölgesi hâlâ açık ara lider konumda olsa da toplam ihracattan aldığı pay yüzde 64,8'den yüzde 62,6'ya geriledi. Buna rağmen bölgenin yıllık ortalama ihracatı yaklaşık 130 milyar dolar seviyesinden 160 milyar doların üzerine çıktı. Özellikle Kocaeli, Tekirdağ ve Sakarya gibi üretim üslerinde güçlü artışlar sürdü.

İç Anadolu Bölgesi payını yüzde 8,4'ten yüzde 9,9'a yükselterek en dikkat çekici yükselişlerden birini gerçekleştirdi. Burada özellikle Konya'nın ortalama ihracatını yaklaşık 1,8 milyar dolardan 3,3 milyar doların üzerine taşıması belirleyici oldu. Ankara ve Kayseri de güçlü performans gösterdi.

Karadeniz Bölgesi yüzde 2,5'ten yüzde 3,4'e yükselerek payını en fazla artıran bölgelerden biri oldu. Samsun'un ihracat ortalaması yaklaşık 586 milyon dolardan 1,27 milyar dolara çıkarken, Çorum 269 milyon dolardan 1,65 milyar dolara ulaşarak dikkat çekici bir sıçrama yaptı.

Akdeniz Bölgesi sınırlı da olsa payını artırdı. Mersin'in ortalama ihracatı 1,7 milyar dolardan 3,1 milyar dolara yükselirken, Hatay ve Adana da ihracatta güçlü büyüme kaydetti. Ege Bölgesi toplam içindeki ağırlığını büyük ölçüde korudu. Muğla ihracatını iki katından fazla artırarak 1 milyar dolar bandını geçti. İzmir ve Manisa bölgenin ana ihracat merkezleri olmayı sürdürdü.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi toplam ihracattaki payını büyük ölçüde korurken, bölge içindeki üretim çeşitlenmesi dikkat çekti. Gaziantep ortalama ihracatını yaklaşık 7,1 milyar dolardan 9,7 milyar dolara yükselterek bölgenin lokomotifini olmayı sürdürdü. Bunun yanında Şırnak yaklaşık 410 milyon dolardan 1,18 milyar dolara çıkarak en hızlı yükselen iller arasına girdi.

Doğu Anadolu Bölgesi toplam ihracattan aldığı payı düşük seviyede korusa da bazı illerde dikkat çekici ivmelenmeler yaşandı. Erzurum ortalama ihracatını yaklaşık yüzde 144 artırırken, Muş ve Bingöl de ihracatlarını belirgin şekilde yükseltti.

İş dünyası üretimin Anadolu'ya kaymasını istiyor

Yükselen üretim, iş gücü ve lojistik maliyetleriyle birlikte sanayinin Anadolu'ya yayılması yönündeki değerlendirmeler iş dünyasında uzun süredir gündemdeki yerini koruyor. Daha önce bu konuya dikkat çeken Türkiye İhracatçılar Meclisi Başkanı Mustafa Gültepe, Anadolu'nun üretim, İstanbul'un ise tasarım ve markalaşmanın merkezi olması gerektiğini belirtmişti. **Ankara Sanayi Odası** Başkanı **Seyit Ardic** da geçmiş değerlendirmelerinde, demir yolu ve liman bağlantılarının güçlendirilmesi halinde İç Anadolu'nun güçlü bir üretim merkezi haline gelebileceğine dikkat çekmişti. İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği Başkan Yardımcısı Ahmet Öksüz ise özellikle emek yoğun sektörlerde artan maliyet baskısının küçük ve orta ölçekli işletmeleri zorladığını ifade ederek üretimin Anadolu'ya yayılmasının firmaların sürdürülebilirliği açısından kritik olduğunu söylemişti.

ramanmaraş ihracat performansı ile öne çıktı. Bölgenin 5 yıllık ihracat ortalaması yüzde 76,3 artışla 12,7 milyar dolara yükselirken, milyar dolarlık ihracatçı il sayısı da 4'ten 5'e çıktı. Kahramanmaraş'ın listeye dahil olması dikkat çekti.

Bölgede Rusya-Ukrayna savaşı sonrası değişen ticaret dengeleri

ihracat rotalarını da etkiledi. Rusya pazarındaki talep artışı birçok şehir için yeni fırsatlar oluştururken, lojistik avantajı bulunan liman kentleri ihracatta daha hızlı büyüdü. Rusya'ya ihracatta yaklaşık 70 milyon dolarlık artış yaşanırken, Romanya'ya ihracatta 45 milyon doları aşan yükseliş görüldü. Irak pazarında ise 30 milyon doların

üzerinde büyüme kaydedildi.

Hatay, demir-çelik ve gıda sektörleriyle Orta Doğu ve Avrupa pazarında etkisini artırırken, Adana kimya, tekstil ve tarım sanayiiinde büyüme kaydetti. Antalya yaş meyve sebze ve turizm bağlantılı ürün gruplarında ihracatını artırırken, Mersin liman avantajıyla transit ticaretin merkezlerinden biri haline geldi. Kahramanmaraş ise tekstil ve iplik üretimiyle Avrupa pazarında güçlü performans sergiledi.

İÇ ANADOLU İHRACATTA SİÇRAMA YAPTI

İç Anadolu Bölgesi son beş yılda ihracat coğrafyasını en hızlı genişleten bölgelerden biri oldu. Bölgenin 5 yıllık ihracat ortalaması yüzde 107,2 artışla 10,9 milyar dolardan 22,6 milyar dolara yükseldi. 2016-2020 döneminde 3 olan milyar dolarlık ihracatçı il sayısı, Çorum ve Eskişehir'in eklenmesiyle 5'e çıktı.

Ankara, Konya, Kayseri ve Eskişehir başta olmak üzere bölge-